

OSZCZĘDNOŚĆ

Organ „Związku Galicyjskich Kas Oszczędności“

Wychodzi w połowie każdego miesiąca.

Redaguje
Biuro Związku.

Redakcja i Administracja
Lwów, ulica Mochnackiego l. 4.

Prenumerata
roczna z przesyłką pocztową 5 kor.

Ogłoszenia
70 kor. za stronę, przy powtarzaniu odpowiedni opust.

TREŚĆ: Dr. S. Angermann: O prawnym znaczeniu książeczek wkładkowych kas oszczędności. — Galicyjska kasa oszczędności we Lwowie. — Z. Szulakiewicz: Wkładki oszczędności a wypowiedzenia. — Podrożenie pieniędzy. — Ustawa pensyjna. — Notatki. — Rucho wkładek za miesiąc czerwiec — Ogłoszenia.

O prawnym znaczeniu książeczek wkładkowych Kas oszczędności.

Od czasu istnienia obrotu ekonomicznego Kas oszczędności i wydawanych przez te instytucje książeczek wkładkowych na złożone oszczędności, pozostaje jeszcze zawsze wątpliwą kwestyą prawniczą: jakie znaczenie ma książeczka wkładkowa.

Pod tym względem zdania prawników i jurystów były podzielone zwłaszcza, że zwyczajowo ogół, polegając na zaufaniu do Kas oszczędności przyjął książeczki kasowe jako papier, wartościowy na równi z notami bankowymi.

Dopiero w ostatnich czasach pojawiła się w Niemczech dysertacja Franciszka Bülza p. t. Sparkassenbuch & Sparkassenguthaben, w której z nadzwyczajną bystrością autor ten najdokładniej rozbiera tę kwestyę i szczegółowo omawia zarzuty przeciw zdaniu jego z dotychczasowej praktyki sądów wynikające

Broszura ta nietylko dla zawodowych prawników ale też i dla praktycznego użytku w Kasach oszczędności jest bardzo cenną i przestudowaną być powinna, przyczem naturalnie odmienne od niemieckich ustawy austriackie uwzględnione być muszą.

Poglądy Dra Bülza są pokrótce następujące:

Książeczka Kasy oszczędności jest kwalifikowanym papierem legitymacyjnym i prezentacyjnym t. j. Kasa oszczędności przyjmuje w depozyt nieregularny (depositum irregulare) daną sumę i wręcza składającemu dowód stosunku obligatoryjnego, w postaci należycie wystawionej książeczki — na podane przez wkładającego nazwisko opiekującej — którą on, względnie jego pełnomocnik przy każdej dokładce lub zwrocie musi się legitymować i Kasie książeczkę zaprezentować. — Samo przedłożenie książeczki może Kasie nie wystarczyć — i kasa jest uprawnioną (nie zobowiązaną) zażądać od prezentującego dowodu, iż prezentujący jest prawonabywcą, pierwotnie uprawnionego t. j. że legitymowanie się jego jest kwalifikowane; więc, że albo on nabył pierwotnie osobiście pretensyę do

kasy, lub że prawnie na niego rozszerzenie to przeszło.

Sama książeczka jako taka nie jest papierem wartościowym ani nie przedstawia zobowiązania względnie uprawnienia — gdyż samo roszczenie o o zwrot depozytu jest jedynie decydujące a w tej mierze miarodawczym dowodem jest konto kasy w księdze wkładek.

Kasa oszczędności w myśl regulatywu i statutów uprawniona jest wypłacać każdemu okazującemu książeczkę, bez obowiązku badania kwalifikacji okaziciela i świadczenie to ważnie uwalnia kasę od obowiązku swojego, gdyż jest presumpcją, że okaziciel jest legalnym pełnomocnikiem wierzyciela.

Atoli wolno kasie badać tę legitymacyę — a wtedy ma kasa dołożyć wszelkiego starania, by tylko uprawnionemu materyalnie depozyt wydano.

Z właściwości papieru prezentacyjnego wynika też, iż wierzyciel po dług ten w kasie się zgłosić musi t. j. że jest t. j. „Holschuld“ a nie „Bringschuld“; dalej wynika z istoty stosunku obligatoryjnego, że do przeniesienia ważnego roszczenia do kasy na osobę trzecią — nie jest koniecznym wręczenie książeczki cesyonaryuszowi — natomiast zaś wymagane jest zawiadomienie kasy o odstąpieniu praw osobie trzeciej.

To samo odnosi się i do zastawu pretensy jako takiej, stąd też o zastawie powinna kasa być czyto sądownie czy pozasądowo zawiadomiona.

Oddanie książeczki wkładkowej jest przeto tylko kwestyą formy, uzupełniającej materyalne prawa i pozwalającej rychłego i bez przeszkód zrealizowania prawa obligatoryjnego.

Zrealizowanie to następuje przez zapłatę wkładki (zwrot) do rąk materyalnie uprawnionego. — Wolno kasie za takiego uznać każdego prezentanta książeczki — jednak może też badać czy ów prezentujący jest rzeczywistym wierzycielem.

Wypłata zatem do rąk posiadacza książeczki uwalnia kasę od zobowiązania. Do uzasadnienia i zaistnienia zobowiązania — nie musi konieczne być wystawioną książeczką wkładkową — tak jak dla powstania pożyczki nie potrzeba wystawienia skryptu dłużnego, zatem książeczka niema znacze-

nia konstytuwnego, lecz tylko znaczenie dowodowe. Następnym tego jest, że sama książeczka wkładkowa niema wartości depozytu lecz tylko wartość samego druku względnie równowartość kosztów i wydatków potrzebnych do uzyskania duplikatu książeczki.

W razie zgubienia książeczki — należeć się powinno znalazcy „odpowiednie“ wynagrodzenie — a nie 10% wkładki jak to mylnie tak judykatura karna jak i cywilna orzekły.

Z powyżej rzuconych myśli autora widocznym jest jak głęboko kwestyę wartości książeczek kasowych pod względem prawnym ujął i dlatego broszura ta w każdej bibliotece kasowej znaleźć się powinna.

Dr. Stanisław Angerman.

Galicyjska Kasa oszczędności we Lwowie.

Przy komplecie 37 członków odbyło się we Lwowie w dniu 22. czerwca r. b. Walne Zgromadzenie członków Towarzystwa galicyjskiej kasy oszczędności pod przewodnictwem prezesa tegoż Towarzystwa p. Stanisława Niezabitowskiego.

Po zagajeniu i oddaniu hołdu pamięci zmarłych w ubiegłym roku członków ś. p. Stanisława Agopsowicza, Mieczysława hr. Borkowskiego, Hermana br. Löbla i Alfreda Dzikowskiego, dyrektor kasy Dr. Ferdynand Kwiatkowski odczytał protokół poprzedniego Zgromadzenia poczem z porządku dziennego referent p. Eugeniusz Pierożyński przedstawił zamknięcie rachunków kasy za rok 1906 z wnioskiem do Sejmu, o przyjęcie tych rachunków do wiadomości i udzielenie Zarządowi kasy absolutorium za rok 1906.

Bilans galic. kasy oszczędności za rok 1906 przedstawia się z końcem grudnia jak następuje:

Stan czynny		K.	h.
Kasa		416.576	58
Gmach własny		1,950.000	—
Pożyczki hipoteczne na dobra		14,563.889	08
Pożyczki hipoteczne na realności miejskie		26,752.761	96
Pożyczki hipoteczne na posiadłości wiejskie		414.008	94
Reszty cen kupna dóbr i realności odsprzedanych		1,229.269	33
Pożyczki komunalne		2,778.724	31
Pożyczki towarzystw zarobkowych i gospodarczych		100.000	—
Pożyczki spółek oszczędności i pożyczek		420.175	—
Zaliczki na zastaw terminowy efektów		241.908	—
Rachunki bieżące pokryte efektami		149.946	—
Weksle:			
w portfelu	12.649 376.43		
w reeskoncie	2,045.439 82	14,694.815	25
Efakta funduszu obrotowego		15,084.732	46
Lokacje w bankach		75.586	95
Wkładki w austriackich kasach oszczędności		725 039	69
Procenta zaległe z dniem 31. grudnia 1906		371.362	63
Dobra i realności nabyte		893.926	70
Weksle w procesie		167.224	83
Interesa w likwidacji		10,500.000	—
Różni dłużnicy		636.951	42

Ruchomości		2.000	—
Rachunki przechodnie		1.416	68
		92,170.315	81
Stan bierny		K.	h.
Wkładki oszczędności		81,662.348	62
Wkładki na rachunek bieżący		4,286.670	10
Giro-obligo z weksli reeskontowanych		2,045.438	82
Lombard efektów własnych		804.000	—
Długi w bankach		2,030.903	94
Rezerwy specjalne:			
na pokrycie różnicy kursu efek.	220.587 33		
na pokrycie dubiosów	75.005 66	295 592	99
Różni wierzyciele		551.030	49
Rachunki przechodnie		39.796	91
Procenta pobrane na rok 1907		454,533	94
		92.17.315	81

Wynik zeszłorocznej gospodarki kasy uważa referent Wydziału za nader korzystny, kasa bowiem mając ulokowanych przeszło 10 milionów w tak zwanych interesach w likwidacji, — a więc w aktywum które nie daje należytego oprocentowania, pokryła procent od całego kapitału wkładkowego przeszło 81 i pół milionów koron, pokryła koszt administracy i ponadto uzyskała nadwyżkę z obrotu K 327.302 91.

W dyskusyi, jaka się nad przedłożonym zamknięciem wywiązała, p. Riedl domagał się, by w przyszłości do zamknięć rachunkowych kasy dołączone były osobne wykazy, wyszczególniające dokładnie stan interesów w likwidacji, wraz z oprocentowaniem, p. Ulmer zaś o tyle zmodyfikował żądanie p. Riedla, by wykazy te były sporządzane poza bilansem i bez uwzględnienia oprocentowania, które jest fikcyjnym.

Wnioski p. Riedla poparli pp. Gubrynowicz i Ciuchciński, prezydent miasta Lwowa, z tem, by zarząd kasy starał się jak najrychlej o zakończenie interesów w likwidacji; dopiero bowiem wtedy władze administracyjne zezwolą na założenie miejskiej kasy oszczędności, której miasto koniecznie potrzebuje, by jej dochodami pokrywać niedobory powstać mającego zakładu zastawniczego.

W obszerniejszem przemówieniu Dyrektor Dr Stroynowski przedstawił zabiegi Zarządu o rozwikłanie interesów w likwidacji i uadmienił, że zbyt ni pośpiech i ewentualne zrealizowanie gwarancji kraju musiałyby się odbić niekorzystnie i na kraju i w znacznej także mierze na samej gminie miasta Lwowa, która w podatkach krajowych partycypuje w stosunku 1:6.

Ostatecznie zamknięcie rachunków przyjęto do wiadomości i uchwalono wniosek do Sejmu krajowego o przyjęcie tychże rachunków także przez Sejm do wiadomości i udzielenie Zarządowi absolutorium za rok 1906.

(W ten sposób w jesiennej sesji sejmowej przyjdą na porządek dzienny zamknięcia rachunków za dwa ostatnie lata t. j. za r. 1905 i 1906; rachunki bowiem za r. 1905 nie zostały na tego rocznej sesji wiosennej załatwione).

Z porządku dziennego referent, Dr. Pająk członek Wydziału kasy oszczędności referował projektowane zmiany statutu i zawiadomił, że uchwalone w r. 1905 przez Walne Zgromadzenie zmiana statutu w tym kierunku by kasie oszczędności wolno było część kapitału wkładkowego lokować w obrocie żyrowym banku austro-węgierskiego i w rachunkach biernych na pokład papierach war-

tościowych nie uzyskała zatwierdzenia rządowego Ministerstwo odmówiło zatwierdzenia tych zmian rzekomo z tego powodu, że tak obrót żyrowy w banku austriackim, jak i lokacje w rachunkach bieżących należą do czynności bankowych, — a czynności bankowe nie wchodzą w zakres działalności kas oszczędności.

W końcu uchwalilo walne Zgromadzenie zmienić § 21. statutu, którym wysokość wkładki wypłacalnej bez wypowiedzenia ograniczoną jest do kwoty K 1000 — w tym kierunku, by uchwała Wydziału kasy kwota bez wypowiedzenia wypłacalna mogła być podwyższoną do 5000 koron z tem że niżenie tej kwoty przez Wydział ma obowiązywać natychmiast po ogłoszeniu odnośnej uchwały.

Na tem posiedzenie zamknięto,

Wkładki oszczędności a wypowiedzenia.

W ostatnich czasach okazuje coraz bardziej dążenie Zarządów poszczególnych Kas oszczędności w Galicyi do ułatwienia, swoim klientom wkładkowym wyjęcia ze złożonych na jedną książeczkę wkładkową kwot, możliwie największej sumy bez wypowiedzenia i bez opłaty eskontu, a co za tem idzie, do skrócenia terminów wypowiedzenia dla sum przewyższających maksymalną kwotę, płatną z jednej książeczki wkładkowej bez wypowiedzenia.

Już w roku 1899 nowy Zarząd galicyjskiej Kasy oszczędności we Lwowie, przy sposobności zmiany statutu, dla wytrzymania konkurencji z miejscowymi bankami i innymi finansowymi instytucjami, przyjmującymi wkładki oszczędności, podwyższył wypłacalną bez wypowiedzenia kwotę złr. 100 koron 200 na 1000 koron, jednak z tem ograniczeniem, że z jednej i tej samej książeczki można kwotę 1000 koron podejmować tylko w odstępach od 8 do 8 dni. W bieżącym roku poszedł Zarząd galicyjskiej Kasy oszczędności we Lwowie z tych samych co w r 1899 powodów jeszcze dalej i uzyskał na Walnem Zgromadzeniu odbytem dn'a 22. czerwca rb. zmianę odnośnych paragrafów statutu w tym kierunku, że Zarządowi przysługuje prawo w razie potrzeby podwyższyć wypłacalną z jednej książeczki wkładkowej bez wypowiedzenia kwotę do koron 5000.

W innych mniejszych a nawet całkiem małych Kasach oszczędności weszło w zwyczaj, że Zarządy tych Kas dopuszczają wypłaty znacznych sum czasem, jak na miejscowe stosunki bardzo znacznych kwot bez żądania statutem wymanego wypowiedzenia i bez potrącania eskontu, Zarządzenia te nie bywają stosowane wprawdzie do wszystkich klientów, mają swoje zastosowanie do pewnych klientów i to naturalnie tylko do tych, którzy w odnośnej Kasie oszczędności mają znaczniejsze wkładki złożone.

Tego rodzaju zarządzenia bywają spowodowane albo konkurencją miejscowych banków i innych finansowych instytucji, przyjmujących wkładki oszczędności, albo też dążeniem Zarządu do zachęcenia większych kapitalistów do składania swoich kapitałów w Kasie oszczędności.

Ani pierwszy, ani drugi powód nie wystarcza na usprawiedliwienie tych zarządzeń jeżeli weźmiemy pod rozwagę niebezpieczeństwo dla Kas oszczędności połączone z tego rodzaju zarządzeniem a leżące w łatwości wycofywania wkładek w razie ruchawki lub w razie zażądania klientów wkładkowych znaczniejszych wypłat z książeczek,

którym to wypłatom Kasa oszczędności nie będzie mogła podołać z braku gotówki. Również przymus dla Kas oszczędności trzymania w kasach znaczniejszej gotówki bez procentu, spowodowany ułatwieniem znaczniejszych wypłat bez wypowiedzenia przemawia przeciw tego rodzaju zarządzeniom.

Konkurencja banków leżąca w ułatwieniu znaczniejszych wypłat z książeczek nie stanowi dla Kas oszczędności tak ciężkiej konkurencji, bo całkiem innego rodzaju kapitały bywają lokowane w bankach a całkiem inne wkładki bywają składane w kasach oszczędności.

Kiedy w bankach bywają lokowane przeważnie tylko większe kapitały, na co już przepisy bankowe wskazują, bo ograniczają minimum wkładki zwykle na 500 koron, bez ograniczenia wysokości złożonych kapitałów, to kapitał wkładkowy w Kasach oszczędności składa się w przeważnej części z oszczędności i to przeważnie z drobnych a przynajmniej z takich składać się powinien, w myśl regulatywu i poszczególnych statutów, które dopuszczają do złożenia w kasie oszczędności wkładkę począwszy od 1 korony a ograniczają wysokość wkładki zwykle do 4000 koron niekiedy do 10000, koron a najwięcej (jak w Galicyjskiej kasie oszczędności) do 20000 koron

Kapitał wkładkowy w bankach to zaledwie mała część kapitału obrotowego, to też w razie większego wycofywania wkładek bank sobie łatwiej poradzi, co innego w kasach oszczędności, w których kapitał obrotowy wyłącznie tylko wkładki stanowią, i którym według statutów bardzo mało korzystać wolno z obcych kapitałów poza wkładkami oszczędności.

Ułatwienie wypłat z książeczek wkładkowych przez zwiększenie kwot wypłacalnych bez wypowiedzenia, może łatwo narazić Kasę oszczędności na częste korzystanie z obcych kapitałów w formie lombardu własnych papierów i reeskontu weksli z własnego portfela, co znowu niekorzystnie oddziałać musi na pobierany przez Kasę oszczędności procent od swoich lokacji, bo procent ten musi być podwyższony ze względu na opłacany przez Kasę oszczędności procent od obcego kapitału który jest znacznie wyższy od opłacanego procentu od wkładek oszczędności.

Wypłata zaś tych większych kwot bez pobierania eskontu pozbawia kasę oszczędności oprocentowania gotówki trzymanej w kasach bez procentu bo pobierany przez Kasy oszczędności eskont od wypłaconych kwot podlegających wypowiedzeniu a niewypowiedzianych jest do pewnego stopnia rekompensatą za trzymanie w kasach w tym celu gotówki bez odpowiedniego oprocentowania.

Większe kapitały nie są również dla Kas oszczędności pożądane, bo to są kapitały ruchliwe, wpływające z różnych interesów, które zwykle bywają od razu podejmowane a szczególnie te, które na podstawie ułatwienia ich zwrotu do Kasy oszczędności wpłynęły.

Z doświadczenia wiemy, że większe kapitały będące własnością jednej osoby, składane w kasach oszczędności nie stanowią stałej lokacji tak jak małe wkładki i bywają przy każdej sposobności korzystniejszej ich lokacji wycofane. Wzrasta stopa procentowa od pożyczek hipotecznych, zmniejsza się kurs papierów wartościowych, drożeje wogóle pieniądz, to całkiem naturalnie, że więksi kapitaliści wycofują swoje kapitały ulokowane w kasach oszczędności na niski procent, by je korzystniej w inny sposób ulokować.

Z tych powodów grozi Kasom oszczędności o krótkich terminach wypowiedzenia i o wysokich wypłatach czynionych bez wypowiedzenia poważne niebezpieczeństwo

Zrozumieli to dobrze Niemcy to też w niemieckich Kasach oszczędności, a szczególnie w Saksonii wymagane jest dla wypłaty 1500 marek trzy miesięczny termin wypowiedzenia a dla kwot przewyższających 1500 marek sześciomiesięczny.

Największe niebezpieczeństwo dla Kas oszczędności ułatwiających podjęcie kapitałów wkładkowych bez wypowiedzenia leży w tem, że raz wprowadzone ułatwienie nie może być tak łatwo cofnięte, bo cofnięcie tego ułatwienia wywołać może niezadowolone klientów wkładkowych a w konsekwencji masowe wycofanie ich wkładek.

Obowiązkiem przeto przewidującego zarządu jest, w interesie normalnego i prawidłowego rozwoju obrotów kas oszczędności z jednej strony unormować należycie, odpowiednio do stosunków i potrzeb lokalnych terminu wypowiedzeń, z drugiej zaś strony oznaczyć wysokość eskontu, pobierać się mającego od wkładek wypowiedzeniu ulegających, na wypadek gdy kasa skłonna jest wyższe kwoty wypłacać bez wyczekiwania wpływu statutem oznaczonego terminu wypowiedzenia.

Zygmunt Szulakiewicz.

Podrożenie pieniędzy.

Z powodu panującej obecnie drożyzny pieniędzy i spowodowanego tem podwyższenia stopy procentowej przen Bank austro-węgierski zamieścił „Kuryer lwowski” przed paru dniami następujący artykuł, który dla swej aktualności w całości powtarzamy.

„Kuryer lwowski” pisze:

Jak wiadomo, podwyższył austro-węgierski Bank niedawno temu stopę procentową o $\frac{1}{2}\%$. Za bankiem austro-węg. poszły niektóre inne instytucje — wyzyskując jednak sytuację, podwyższyły stopę tę niestosunkowo a z prowincyi donoszą, że z powodu nieznacznej zresztą podwyżki stopy procentowej przez bank austro-węgierski prywatni eskonterzy i pokątne instytucje kredytowe pobierają lichwiarskie procenta po kilkanaście i więcej procentów. A wszystko to pozorują i usprawiedliwiają podwyżką stopy procentowej ze strony austro-węg. Banku i galic. banku krajowego.

Chcąc czytelników naszych poinformować dokładnie o stanie rzeczy, udaliśmy się do dyrekcji Banku krajowego, którego zasługą niezaprzeczoną jest to, że jest on u nas decydującym regulatorem stopy procentowej.

Radca dr. Zgórski udzielił nam informacji następujących:

Bank krajowy pobiera stale o 1% więcej, aniżeli Bank austro-węgierski. W jesieni z. r. podniósł Bank austro-węgierski stopę o 1% (z $3\frac{1}{2}\%$ na $4\frac{1}{2}\%$), pomimo to Bank krajowy podniósł podówczas stopę procentową tylko o $\frac{1}{2}\%$ (z $4\frac{1}{2}\%$ na 5%). Gdy niedawno temu austro-węg. Bank podniósł stopę procentową o $\frac{1}{2}\%$ t. j. z $4\frac{1}{2}\%$ na 5% dogonił go Bank krajowy, podniósłszy tym razem stopę proc. o cały procent (t. j. $\frac{1}{2}\%$ z jesieni a $\frac{1}{2}\%$ skutkiem obecnej podwyżki).

Podwyżka stopy procentowej nastąpiła z powodów następujących:

1) Fundusze, przeznaczone na kredyt inwestycyjny zostały wyczerpane.

2) Portfel wekslowy w Banku krajowym wyrósł w ostatnich czasach o blisko 5 milionów koron a o podwyższeniu wkładek i w ogóle lokacyi mowy nie było — szczęściem, że nie spadły

3) Wreszcie podwyższenie stopy procentowej wywołane zostało spadkiem kursów i utrudnioną sprzedażą emisji — i w Banku kraj. sprzedaż własnych papierów idzie wolniej, a popyt na pożyczki emisyjny rośnie

Popyt na kredyt realny jest dziś naturalniejszym, niż był poprzednio, gdyż do niedawna z jednej strony przy niskiej stopie procentowej a z drugiej strony przy niebywałej podwyżce ceny ziemi kredyt realny powodowany był albo chęcią konwersyi ra niżej oprocentowane pożyczki albo zaciąganiem dodatkowej pożyczki skutkiem raczej teoretycznej niż faktycznej zwyżki wartości ziemi. Żądany zaś dziś kredyt realny przeważnie jest miejskim — bo skutkiem znacznego ruchu budowlanego przybywają objekty.

Na zapytanie nasze oświadczył dyrektor p. Zgórski, że Bank krajowy dotychczas nie otrzymał wiadomości, ażeby które z towarzystw zaliczkowych przekroczyło granicę dotychczasową. Towarzystwa te pobierają obecnie 7—8%. *Marga* wynosić powinna najwyżej 2% (marga jest to różnica pomiędzy płaconym a pobieranym procentem). Towarzystwa nie obliczone na wyzysk nie mają wcale potrzeby pobierania większych odsetek, tem bardziej, że za wkładki płacą przeciętnie $4\frac{1}{2}$ —5%, marga wynosi więc nawet 3— $3\frac{1}{2}\%$. W Banku krajowym towarzystwa zaliczkowe płać $5\frac{1}{2}\%$, a w Banku związkowym i Kasie oszczędności 6— $5\frac{1}{2}\%$, przy 2%-owej marżze pobierać winny najwyżej $8\frac{1}{3}\%$. Nie ma powodu obawiać się w Galicyi przesilenia, gdyż pomimo trudnych warunków u nas w kraju nie ma tak dopiekającego braku gotówki, jak np. w Berlinie.

Co do kredytu budowlanego, to Bank krajowy przy wypłacie pożyczki hipotecznej liczy teraz po 95 $\frac{1}{2}$: *gros* rozsądniejszych ludzi mając pożyczkę budowlaną na trzy lata po 5 $\frac{3}{4}$ proc nie realizuje obecnie pożyczki hipotecznej i czeka na lepsze czasy.

Podług zasiągniętych informacji, nie ma widoków, aby sytuacja na targu pieniężnym przed Nowym Rokiem się poprawiła.

Sekretarz Banku austro-węg p. Pranger — jak wiadomo — wyraził nadzieję, że w tym roku nie nastąpi dalsze podwyższenie stopy procentowej — jeżeli to się sprawdzi, to wyrażamy z naszej strony nadzieję, że Bank krajowy może będzie mógł niżyc stopę procentową o pół proc., tembardziej, że u nas, w kraju rolniczym, w jesieni zazwyczaj lepsza sytuacja na targu pieniężnym. Jeżeliby się tak stało, w takim razie Bank krajowy wróciłby do margi pół proc co byłoby bardzo pożądanem i nastąpiłoby mogło naturalnie tylko wówczas, gdyby Bank austro-węg nie podwyższył znowu stopy procentowej.

Wreszcie radzimy nie sprzedawać walorów. Dziwna rzecz, że szczególnie u nas posiadacze efektów tak przy kupnie, jak i sprzedaży chętnie naśladują drugich.. Jest to owczy pęd. Gdy kursa idą w górę... kupują, a gdy spadają... sprzedają — zyskują na tem tylko... spekulanci.

USTAWA

z dnia 1. stycznia 1907 o ubezpieczeniu pensyjnym urzędników zostających w służbie prywatnej i niektórych urzędników zostających w służbie publicznej.

§ 71.

Postanowienia § 70 mają też odpowiednie zastosowanie na wypadek zupełnej reasekuracji istniejących ubezpieczeń.

XIV.

Prawa regresu zakładu pensyjnego względnie zakładów zastępczych.

§ 72.

Prawa odszkodowania, przysługujące osobom obowiązany do ubezpieczenia, względnie uprawionym na przyszłość lub zaraz do poboru z powodu szkody, wynikłej przez niezdolność do zarobkowania względnie śmierć ich małżonka, albo jednego lub obojga rodziców przeciw trzecim osobom przechodzą na zakład pensyjny, względnie na zakład zastępczy lub na pracodawcę, zobowiązanego na podstawie umowy zastępczej, aż do wysokości renty, jaką zakład pensyjny względnie zakład zastępczy lub pracodawca, obowiązany na podstawie umowy zastępczej według § 60 ma wymierzyć, względnie do wysokości tej kwoty kapitałowej, jaka odpowiada tejże rencie wedle zasad obowiązujących pod tym względem w zakładzie pensyjnym.

XV.

Zgłoszenia osób obowiązanych do ubezpieczenia. Badanie praw do świadczeń i środki prawne.

§ 73.

Obowiązkiem służbodawców jest zgłaszać i wypisywać wstępujące do służby u nich lub z niej występujące osoby, obowiązane do ubezpieczenia, a to w ciągu czterech tygodni i w przepisanej formie (§ 42 l. 9, względnie § 93).

Taki sam obowiązek ciąży na nich także odnośnie do innych zmian służbowych, a zwłaszcza odnośnie do zmian płacy

Służbodawcy jakoteż urzędnicy obowiązani są także udzielać każdego czasu władzom politycznym, jak również i oddziałom krajowym wiadomości o wszystkich okolicznościach, które są miarodajne dla stosunków ubezpieczenia. Służbodawcy są dalej obowiązani udzielać na miejscu organom zakładu pensyjnego do tego upoważnionym i władzom politycznym do przejrzania tych zapisków, które są potrzebne do stwierdzenia stosunku ubezpieczenia.

Osoby pobierające jedno ze świadczeń przewidzianych w tej ustawie, są obowiązane do zgłaszania w ciągu ośmiu dni wszystkich zmian, dotyczących ich uprawnień do poboru ich miejsca zamieszkania.

Wszystkie zgłoszenia i doniesienia mają być skutecznie w właściwym oddziale krajowym.

§ 74.

Prawa do przewidzianych w tej ustawie świadczeń (§ 4) mają być zgłaszane w oddziale krajowym, przy równoczesnym przedłożeniu potrzebnych dowodów.

Rzekoma niezdolność do zarobkowania ma być udowodniona poświadczeniem lekarskim. Oddział krajowy jest uprawniony do zarządzenia zbadania osoby zgłaszającej o świadczenie przez lekarza,

którego sam oddział ma wyznaczyć, jakoteż do przedsięwzięcia wszelkich dalszych dochodzeń, potrzebnych do stwierdzenia stanu rzeczy. Tak służbodawca, jak i sam zgłaszający się o świadczenie są obowiązani do udzielenia potrzebnych wiadomości.

Koszta poświadczenia lekarskiego jakie ma przedłożyć zgłaszający się o świadczenie, ma na wypadek uznania prawa do renty zwrócić w odpowiedniej wysokości oddział krajowy.

Zgłoszenie o przyznanie renty inwalidy, odrzucone przez Komisję rent względnie Zarząd zakładu pensyjnego (§ 60), może być wznowienie przed upływem roku tylko w wypadku istotnej zmiany, stwierdzonego przy ostatnim badaniu stanu zdrowia.

§ 75.

Wszelkie zarządzenia, zawiadomienia i t. d. wydawane w granicach tej ustawy przez zakład pensyjny i oddziały krajowe, a względnie przez zakład zastępczy, mają być doręczone interesowanym na piśmie (załatwienia pisemne).

W załatwieniach pisemnych, dotyczących rozstrzygnięcia zgłoszeń osób ubezpieczonych o przewidziane w tej ustawie świadczenia, ma na wypadek przyznania prawa do świadczeń być zawarta zarazem wysokość i obliczenie przyznanych świadczeń — a w wypadku odmówienia podane być przyczyny tegoż. Przeciw tego rodzaju załatwieniom można wystąpić tylko na drodze skargi do odnośnego Sądu polubownego (§ 76) w nieprzekraczalnym terminie sześciu miesięcy po doręczeniu załatwienia.

Przeciw załatwieniom pisemnym o obowiązku ubezpieczenia (§ 1 ustęp 4), zaliczeniu do klasy płacy (§ 3, 4.) i oznaczeniu głównego zatrudnienia obowiązane do ubezpieczenia urzędnika § 3 u 7) można wnieść rekurs do politycznej władzy powiatowej do czternastu dni po doręczeniu załatwienia.

Przeciw zapadłym o tem orzeczeniom politycznej władzy powiatowej, jak też przeciw wszystkim innym załatwieniom, o ile przez nie nakładane są zobowiązania lub naruszone istniejące prawa, można wnieść odwołanie do krajowej władzy politycznej, w obrębie której ma swoją siedzibę oddział krajowy, do którego przynależy dotyczący członek, względnie zakład zastępczy — w ciągu 14 dni, a przeciw rozstrzygnięciom politycznej władzy krajowej do ministerstwa spraw wewnętrznych w ciągu czterech tygodni po doręczeniu zaprzeczonego załatwienia.

Odwołania wnosić należy do tej władzy, która rozstrzygnęła w pierwszej instancji.

XVI.

Sądy polubowne.

§ 76

W miejscu siedziby każdego krajowego oddziału zakładu pensyjnego ma być utworzony stały Sąd polubowny.

Sąd polubowny składa się ze stałego przewodniczącego, czterech członków i potrzebnych zastępców. Przewodniczącego i jego zastępcę mianuje minister sprawiedliwości w porozumieniu z ministrem spraw wewnętrznych z pośród państwowych urzędników sędziowskich.

Członków i ich zastępców wybiera Zebranie główne. Połowa członków i ich zastępców należących do grupy służbodawców, druga połowa do grupy ubezpieczonych. Członkowie Sądu polubownego

nie mogą należeć ani do Zarządu zakładu pensyjnego ani do Wydziału oddziału krajowego, ani też pozostawać w służbie zakładu.

Sąd polubowny ma wyrokować co do skarg, wniesionych w myśl § 75, u. 2.

Srodki prawne lub skargi przeciw wyrokom Sądu polubownego są niedopuszczalne.

Bliższe przepisy o składzie Sądów polubownych, o ich postępowaniu, jak też o obowiązkach i każdorazowym wynagrodzeniu sędziów polubownych wydane zostaną w drodze rozporządzenia.

Koszty, połączone z urządzeniem i czynnościami stałego Sądu polubownego, ma ponosić zakład pensyjny.

§ 77,

Spory między zakładem pensyjnym a zakładami zastępczymi rozstrzygają sądy polubowne, ustanowić się mające dla każdego wypadku z osobna.

Odnosnie do ich składu, postępowania i wyroków mają mieć zastosowanie dotyczące przepisy o postępowaniu w sprawach cywilnych.

Członkowie tych sądów polubownych nie mogą należeć do Zarządu zakładu pensyjnego ani do Zarządu odnośnego zakładu zastępczego — ani też pozostawać w służbie tych zakładów.

XVII.

Nadzór władzy państwa.

§ 78.

Zakład pensyjny i jego oddziały krajowe, oraz zakłady zastępcze, oznaczone w § 65, podlegają nadzorowi zarządu państwowego; nadzór ten sprawuje minister spraw wewnętrznych.

Jest on także powołany do udzielenia zatwierdzeń państwowych, przewidzianych w tej ustawie.

Do bezpośredniego wykonywania nadzoru państwowego mogą być ustanowione osobne organy.

Minister spraw wewnętrznych jest upoważniony do urzędowego badania czynności zakładu pensyjnego i jego oddziałów krajowych oraz zakładów zastępczych, a to w myśl przepisów §§ 38 i 39 rozporządzenia ministerialnego z 5 marca 1896 dz. u. p. Nr. 31, wględnie tych przepisów dla zakładów ubezpieczeń, jakie w przyszłości wejdą w miejsce dotychczasowych; jest on także uprawniony do rozwiązania Zarządu zakładu pensyjnego i Wydziałów jego oddziałów krajowych i oddać prowadzenie spraw i zastępstwo ich prowizorycznie osobnemu zarządcy, minister jest jednak obowiązany zarządzić, co należy, by w ciągu ośmiu tygodni po rozwiązaniu zwołane było Walne Zgromadzenie celem wyboru nowego Zarządu.

Co do zarządzeń dotyczących zakładów zastępczych, urządzonych i dotowanych przez przedsiębiorstwa, które podlegają państwowemu nadzorowi innej władzy centralnej, potrzebne jest porozumienie z tą władzą centralną.

XVIII.

Wykluczenie osobnych umów.

§ 79.

Ani służbodawca, ani zakład pensyjny, względnie zakłady zastępcze, nie mają prawa do wykluczenia lub ograniczenia z góry przez osobne umowy (regulaminy) zastosowania przepisów tej ustawy na szkodę ubezpieczonego. Postanowienia umowy, które przeciw temu zakazowi wykraczają, nie mają mocy prawnej.

Notatki.

Przypomnienie. W miesiącu sierpniu płatne są kupony od następujących efektów:

- 3% losów austr. Zakładu kredytowego ziemskiego E. II. (K. 1.44)
- 4²/₀% jednolitej renty papierowej (luty sierpień) (K. 4.20, K. 42; — K. 4.20.)
- 3⁵/₀% austr. renty inwestycyjnej (K. 175.— K. 35.—, K. 3.50, K. 1.75.)
- 4% Bośniackiej pożyczki krajowej z roku 1893. (K. 200.— K. 100.—, K. 40.—, K. 4.—)
- 5% listów zastawnych bośniackiego banku krajowego (K. 50.—, K. 25.—, K. 12.50.—)
- 4% Bukowińskiej pożyczki krajowej (K. 200.—, K. 40.—, K. 20.—, K. 4.—, K. 2.—)
- 4% listów zastawnych czeskiego banku hipotecznego w Pradze (K. 400.—, K. 200.—, K. 40.—)
- 4¹/₂% listów zastawnych peszteńsko-węgierskiego Banku komercyjnego 41 let. (K. 225.—, K. 45.—, K. 22.50, K. 4.50)
- 4% listów zastawnych peszteńsko-węgierskiego Banku komercyjnego 50 let. (K. 200.—, K. 40.—, K. 20.—, K. 4.—)
- 4% Obligacyj pierwszeństwa kolei ces. Ferdynanda z r. 1893. (K. 200.—, K. 40.—, K. 8.—)

Powiatowa Kasa oszczędności w Wieliczce podniosła stopę procentową z dniem 1. lipca rb. z 4¹/₄% na 4¹/₂% od wszystkich wkładek,

Nowe ustawy konwersyjne. Druki potrzebne na mocy ustawy z dnia 22. lutego 1907. Dz. u. p. Nr. 49 do konwersji wierzytelności są do nabycia w urzędach podatkowych znajdujących się w siedzibie okręgowych dyrekcji skarbu po cenie:

- a) wykaz sumaryczny konwersji mały koncept (skład Nr. 1.) po 1 halerzu za arkusz;
- b) dziennik konwersji, arkusz okładkowy (wielki koncept skład Nr. 33) po 2 halerze za arkusz;
- c) dziennik konwersji arkusz wkładkowy (wielki koncept skład Nr. 34) po 2 halerze za arkusz.

Pragmatyka służbowa dla urzędników i służby kas oszczędności. Nakładem Związku wydany został projekt pragmatyki służbowej dla urzędników i służby powiatowych i gminnych kas oszczędności opracowany przez p. Zygmunta Szulakiewicza. Projekt ten rozesłaliśmy z numerem czerwcowym „Oszczędności“ wszystkim kasom oszczędności.

W Kasie zaliczkowej i oszczędności w Rudniku są do objęcia zaraz lub najpóźniej z dniem 1. sierpnia r. b. dwie posady:

- 1) kasyera
- 2) aspiranta

Wynagrodzeń nie oznacza się z góry, gdyż będą one zawisłe od uzdolnienia. Zgłaszający się o te posady powinni do zgłoszeń dołączyć wszelkie dokumenty osobiste, świadectwa uzdolnienia zawodowego i dotychczasowej pracy, a nadto podać swe wymagania co do wysokości wynagrodzenia.

Zgłoszenia nadsyłać należy do Związku stowarzyszeń zarobkowych i gospodarczych we Lwowie ul. 3 maja l. 7. najdalej do d. 20. lipca.

Otrzymujemy następujące pismo z prośbą o umieszczenie:

Reskryptem z dnia 26. kwietnia 1906. L. 27956 zezwoliło c. k. Ministerstwo Skarbu Towa-

Nakładem Związku gal. kas oszczędności
wysła

INSTRUKCYA MANIPULACYJNA

dla

KAS OSZCZĘDNOŚCI

Cena za egzemplarz 18 koron.

== Do nabycia w Biurze Związku. ==

DOM BANKOWY

Kantor wymiany

SOKAL & LILJEN

kupuje i sprzedaje wszelkie papiery wartościowe i waluty zagraniczne po możliwie najskrupulatniejszych kursach, skutecznie pod takimi samymi warunkami wszelkie zlecenia giełdowe zarówno na giełdzie wiedeńskiej jak i na giełdach zagranicznych, wypłaca wszelkie kupony możliwie bez potrącenia jakiegokolwiek prowizji inkasowej.

Filia c. k. uprz. austriackiego

Zakładu kredytowego

dla handlu i przemysłu

WE LWOWIE

wydaje codziennie (z wyjątkiem niedziel i świąt) w godzinach od 9 do 12 przedpoł.
i od 3 do 4 popoł.

książeczki wkładowe

z $3\frac{6}{10}$ procentowaniem

Na żądanie wypłaca kwoty do 5000 k. jednego dnia i na jedną książeczkę bez wypowiedzenia.

Kupuje i sprzedaje

wszelkie papiery wartościowe i monety po kursie dziennym bez doliczenia prowizji, wydaje przekazy i akredytywy na zagraniczne miejsca, przyjmuje zlecenia giełdowe, bierze w przechowanie papiery wartościowe i udziela na nie zaliczek.

(Tłumaczenie).

Bank austriacko-węgierski.

Dywidenda za pierwsze półrocze r. 1907 (56. kupon dywidendowy), przypadająca wedle statutu na każdą akcję Banku austriacko-węgierskiego w kwocie:

dwudziestu ośmiu koron,

wypłacaną będzie, od 1. lipca b. r. począwszy, w zakładach Banku w Wiedniu i Budapeszcie, jakoteż we wszystkich filiach Banku austro-węgierskiego.

Budapeszt, dnia 27. czerwca 1907.

BANK AUSTRIACKO - WĘGIERSKI.

Biliński

gubernator.

Wiesenberg

generalny radca.

Pranger

generalny sekretarz.

(Przedruk nie będzie płacony).

Wiedeński Bank Związkowy

FILIA WE LWOWIE.

Kapitał akcyjny:
K. 80,000,000.

Fundusze rezerwowe:
K. 23,027,428-13.

Lwów

we własnym gmachu przy
ul. Jagiellońskiej 3.

Telefon nr. 57. Dyrekcya
Telefon nr. 358. Kantor
wymiany.

Zakład centralny
Wiedeń

FILIAE: Ausseg n/Z.
Bern, Budapeszt,
Czerlowne, Grac,
Prócisljów, W Neustadt i St. Pölten.

12 kantorów wymiany i kas depozytowych we Wiedniu.

Zatwierdza wszelkie interesa bankowe oraz transakcje w zakresie kantorów wymiany wchodzące a mianowicie:

Przyjmuje wkładki w rachunku czekowym i w rachunku bieżącym. Przyjmuje wkładki na $4\frac{6}{10}$ książeczki wkładowe. Procentowanie rozpoczyna się z dniem następnym po złożeniu wkładki a kończy się z dniem poprzedzającym podjęcie wkładki. Podatek rentowy opłaca bank z własnych funduszy. Eskontuje weksle, otwiera kredyty i udziela zaliczki w podkład papierów wartościowych. Przeprowadza wszelkie obroty giełdowe na targach krajowych i zagranicznych. Kupuje i sprzedaje papiery wartościowe, waluty i przekazy na zagraniczne miejsca.

Wydaje listy kredytowe na wszystkie kraje. Wymienia kupony i wylosowane papiery wartościowe. Inkasuje weksle we wszystkich miejscach krajowych i zagranicznych. Przechowuje papiery wartościowe i zarządza nimi. Ubezpiecza papiery wartościowe przed stratami z wylosowania. Rewiduje bezpłatnie numera losów i innych papierów wartościowych, podlegających losowaniu. Najkorzystniejszo. Pilne czuwanie nad interesami klientów. Ułatwienia wszelkiego rodzaju, umożliwione doświadczeniem i rozgałęzionymi stosunkami w całym świecie kupieckim.